

Preklady v Komisii: situácia dva roky po rozšírení

Európska únia má už dva roky 25 členských štátov a pracuje v 20 úradných jazykoch, ku ktorým v roku 2007 pribudnú nové členské štáty a nové jazyky. Rozsah takéhoto spôsobu práce vo viacjazyčnom prostredí je vo svete ojedinelý. Viacjazyčnosť je kľúčový prvok európskej integrácie, ktorý podporuje práva občanov a legitimitu Únie. Spoločenstvo prijíma právne predpisy, ktoré sú pre občanov a spoločnosti v EÚ priamo záväzné. Ak sa politiky EÚ majú správne uplatňovať a viesť ku konkrétnym výsledkom, musia im všetci rozumieť. Viacjazyčnosť k tomu prispieva. Všetci v Únii majú právo a vyzývajú sa, aby sa zúčastňovali na jej tvorbe, ale pri tejto činnosti musia mať možnosť používať svoj vlastný jazyk. Prijatie deviatich úradných jazykov – češtiny, estónčiny, litovčiny, lotyštiny, maďarčiny, maltčiny, poľštiny, slovenčiny a slovinčiny – ku ktorému došlo súčasne v máji 2004, bolo pre Komisiu úplne novou situáciou a jej jazykové útvary museli prijať niektoré inovačné prístupy, aby mohli riešiť z nej vyplývajúce problémy. Na začiatku druhej polovice prechodného obdobia, ktoré bolo zavedené v súvislosti s posledným rozšírením, a v očakávaní príchodu nových krajín nastal vhodný čas na zhodnotenie situácie.

1. Akým spôsobom je v inštitúciách EÚ rozdelená zodpovednosť v oblasti prekladov ?

Každá inštitúcia (Komisia, Rada, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov, Súdny dvor, Dvor audítorov) má svoj vlastný útvar pre preklady, ktorý je zodpovedný za preklady dokumentov vypracovaných príslušnou inštitúciou.

V Komisii majú preklady zásadný význam vzhľadom na jej „právo na iniciatívu“ v právnych predpisoch Spoločenstva a pre jej kontrolnú úlohu.

Generálne riaditeľstvo Komisie pre preklady (GDT) je útvarom s približne 2200 zamestnancami, ktorých úlohou je reagovať na požiadavky Komisie, pokiaľ ide o preklady a jazykové poradenstvo vo všetkých druhoch **pisomnej komunikácie, vrátane internetového materiálu**, podporovať a posilňovať viacjazyčnosť v Európskej únii a približovať politiky Únie jej občanom a tým podporiť jej legitímnosť, transparentnosť a efektívnosť.

V prípade vstupu krajiny do EÚ musia byť platné právne predpisy EÚ, *acquis communautaire*, ktoré predstavuje asi 90 000 strán zmlúv a sekundárnej legislatívy, prijatých do dňa vstupu krajiny, preložené do jazyka príslušnej krajiny. Za splnenie tejto úlohy je zodpovedná vláda príslušnej krajiny, inštitúcie Spoločenstva sú zodpovedné za vypracovanie konečného znenia a uverejnenie preložených textov v mimoriadnom vydaní Úradného vestníka Európskej únie.

Komisia zvyčajne podporuje prístupujúce krajiny tým, že ponúka pobyty pre stážistov, poskytuje poradenstvo v oblasti vzdelávacích potrieb prekladateľov a buduje terminologické databázy.

2. Akým spôsobom je organizované Generálne riaditeľstvo pre preklady (DGT)?

V súčasnosti pracuje polovica zamestnancov DGT v Bruseli a polovica v Luxemburgu. Časť prekladateľov pracuje vo vysunutých pracoviskách DGT, ktoré má väčšina reprezentácií Komisie v členských štátoch.

Na organizačné účely je DGT rozdelené podľa jazykov, pričom každý úradný jazyk má svoju jazykovú sekciu. Jazykové sekcie sa ďalej delia na oddelenia špecializované na konkrétne oblasti. V každom oddelení pracuje priemerne 20 prekladateľov.

V jazykových sekciách sa prekladatelia špecializujú na preklad dokumentov v konkrétnych oblastiach politik Európskej komisie: poľnohospodárstvo, hospodárska súťaž, finančná pomoc a menové záležitosti, vzdelávanie a kultúra, energetika, životné prostredie, vonkajšie vzťahy, regionálna politika atď.

Okrem jazykových sekcií bolo v rámci DGT nedávno vytvorené viacjazyčné oddelenie, ktoré sa špecializuje na preklad internetových stránok. Znamená to, že občania budú mať čoskoro prístup k internetovým stránkam so základnými informáciami o činnostiach EÚ v úradných jazykoch.

3. Ako vyzerá situácia dva roky po poslednom rozšírení?

Prijímanie zamestnancov:

Prekladatelia DGT v deviatich nových jazykoch pracujú v Luxemburgu a na vysunutých pracoviskách, ktoré sa nachádzajú v jednotlivých hlavných mestách.

Do konca apríla 2006 bolo na DGT prijatých **473 prekladateľov na plný pracovný úväzok**, čo predstavuje **94 %** celkového počtu prekladateľov potrebných v každej jazykovej sekcii. Viac než dve tretiny prekladateľov však majú dočasné zmluvy, medzitým pokračuje proces prijímania zamestnancov.

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený prehľad súčasnej situácie v členení podľa jazykov.

Počet prekladateľov (Luxemburg a vysunuté pracoviská) k 1. aprílu 2006

Odd.	CS	ET	HU	LT	LV	MT	PL	SK	SL	Spolu
Počet	46	60	53	64	53	30	58	55	54	473

Okrem toho DGT dostalo možnosť prijať na určité obdobie ďalších prekladateľov z nových členských štátov vo funkcii **vyslaných národných expertov**. V rámci výberového konania v roku 2004 bolo prijatých osem expertov. Výsledkom nového výberového konania v roku 2005 bolo potvrdenie 7 žiadostí.

Počet **pomocných zamestnancov** (27) zďaleka nedosahuje celkový počet 126, ktorý sa má naplniť do konca roku 2006. V polovici roka 2006 preto inštitúcie plánujú nové spoločné výberové konanie na obsadenie miest pomocných zamestnancov. Podobne napreduje aj prijímanie riadiacich zamestnancov.

DGT okrem toho externe zabezpečuje **prekladateľov v slobodnom povolani a prekladateľské agentúry**, ktorých vyberá na základe konkurzu. Na zozname má asi 200 zmluvných partnerov pre deväť jazykov, ktoré pribudli v roku 2004.

Prekladateľské zdroje pre deväť nových jazykov sa majú dobudovať do konca roku 2006.

Produkcia:

V DGT bolo v roku 2005 preložených spolu 1 324 231 strán do všetkých 20 úradných jazykov.

V roku 2005, teda v prvom úplnom roku činnosti po rozšírení bolo do deviatich nových jazykov **preložených spolu 455 232 strán**¹. Na každý z týchto jazykov pripadalo asi 52 700 strán s výnimkou maltčiny s počtom 33 500² preložených strán. Zákonná požiadavka, aby sa všetky právne predpisy EÚ uverejňovali v úradnom vestníku vo všetkých 20 úradných jazykoch, bola so schválenou výnimkou pre maltčinu splnená odo dňa pristúpenia.

Riadenie dopytu:

S cieľom vyriešiť integráciu deviatich nových jazykov podnikla Komisia v máji 2004 praktické kroky, okrem iného prijala stratégiu riadenia dopytu.

Po prvé, sekcie Komisie boli požiadané o tvorbu **kratších dokumentov** so štandardnou dĺžkou nepresahujúcou 15 strán v prípade oznámení a zdôvodnení (pred pristúpením bol priemer 37 strán). Zjednodušením textov sa mala zlepšiť aj komunikácia s občanmi.

Po druhé, bolo stanovené poradie **priority** prekladaných dokumentov. Najvyššiu prioritu majú tie dokumenty, ktoré musí Komisia preložiť na základe zákonného alebo politického záväzku. Sem patria verejné dokumenty určené európskym občanom a spoločnostiam, autonómne akty Komisie, všetky návrhy právnych predpisov a všetky rozhodnutia o zlúčení, štátnej pomoci a verejnej súťaži.

Stratégia riadenia dopytu bola zrevidovaná v júli 2005, 15 mesiacov po začiatku jej uplatňovania, aby sa posúdilo jej fungovanie a aby sa vyvodili závery najmä vzhľadom na integráciu ďalších úradných jazykov. Revízia ukázala, že stratégia umožnila Komisii splniť si právne povinnosti v oblasti prekladov, vyplývajúce zo zmluvy. Komisia sa rozhodla, že **stratégiu bude s niekoľkými úpravami uplatňovať naďalej** aspoň do konca roku 2006.

Zabezpečenie kvality:

DGT používa systém na zabezpečenie kvality, v ktorom sa dokumenty klasifikujú podľa kategórií. Všetky preklady, ktoré majú byť uverejnené, či už interne alebo externe, sa vždy revidujú. Preklady, ktoré slúžia len na informačné účely alebo na pochopenie originálu, sa revidujú len v prípade potreby.

Jednotnosť terminológie sa zabezpečuje používaním prekladových pamätí a databáz s najdôležitejšou terminológiou súvisiacou so Spoločenstvom. S budovaním týchto zdrojov pre jazyky EÚ-10 a očakávané nové jazyky sa začalo v čase prekladania *acquis communautaire*. S podporou DGT sa v práci pokračovalo aj po rozšírení.

¹ V Európskej komisii zodpovedá jedna normovaná strana 1500 znakom bez medzier.

² Rada prijala 1. mája 2004 **na žiadosť maltských orgánov výnimku**, podľa ktorej Európska únia počas trojročného obdobia, začínajúceho 1. mája 2004, nemusí v Úradnom vestníku EÚ uverejňovať všetky právne akty v maltčine.

Odborná príprava:

Politika odbornej prípravy DGT v súvislosti s rozšírením má dve úrovne. DGT ponúka jazykové kurzy pre vlastných zamestnancov s cieľom získať prekladateľov, ktorí sú schopní prekladať z nových do starých jazykov EÚ. Napríklad kurzy v jazykoch EÚ-10 sa začali už v roku 1998. V apríli 2006 tieto jazyky študovalo **88** prekladateľov z rôznych existujúcich jazykových sekcií. **111** prekladateľov, ktorí absolvovali kurzy na všetkých úrovniach, je schopných z týchto jazykov prekladať. Okrem toho sa v rámci prípravy na ďalšie rozšírenie začalo **79** prekladateľov učiť bulharčinu, rumunčinu, chorvátčinu a turečtinu. **27** z nich už dosiahlo dobrú úroveň znalosti.

Prekladateľom prijatým z nových členských štátov ponúka DGT kurzy, ktorých predmetom sú najčastejšie používané jazyky (spravidla angličtina alebo francúzština), prostredie informačných technológií a prekladateľské nástroje DGT, ako aj témy, ktorými sa zaoberá Komisia.

4. Ako sa Európska komisia pripravuje na ďalšie nové jazyky?

Bulharčina a rumunčina:

V záujme zabezpečenia dobrej pripravenosti na prijatie bulharčiny a rumunčiny vytvorilo DGT **pracovnú skupinu pre „rozšírenie 2007“**.

Vo februári 2005 sa predstavitelia DGT zúčastnili na stretnutí v Bukurešti a Sofii, aby so zástupcami vnútroštátnych orgánov, s prekladateľskými koordinačnými oddeleniami zodpovednými za preklad *acquis communautaire* do rumunčiny a bulharčiny do dňa pristúpenia, s univerzitami, ktoré poskytujú odbornú prípravu profesionálnych prekladateľov, a s profesijnými združeniami lingvistov **prediskutovali jazykovú prípravu**.

V roku 2005 boli v delegáciách Komisie v Bukurešti a Sofii otvorené vysunuté pracoviská pre preklad.

V januári 2006 prišlo prvých **20 rumunských a 16 bulharských** prekladateľov, ktorých DGT prijalo ako zmluvných zamestnancov s cieľom pripraviť prekladateľskú infraštruktúru a nástroje. **Definitívny počet má byť 60 prekladateľov v každej jazykovej sekcii**. Cieľom je poskytovať v týchto dvoch jazykoch odo dňa pristúpenia rovnakú úroveň služieb, aká bude v tom čase poskytovaná v deviatich jazykoch prijatých v roku 2004.

V novembri 2005 **inštitúcie EÚ vyhlásili spoločné výberové konanie** na miesta stálych úradníkov. Písomné testy sa majú uskutočniť na konci júla a rezervný zoznam má byť k dispozícii v januári 2007.

Výsledkom výberového konania na miesta **pomocných zamestnancov** je zoznam 8 rumunských a 8 bulharských asistentov. Očakáva sa, že zamestnanci sa začnú na základe týchto zoznamov prijímať do konca roku 2006.

Írčina:

Írčine bol nariadením Rady, ktoré bolo prijaté v júni 2005, udelený štatút úradného jazyka EÚ. Z írčiny a do írčiny sa začne prekladať 1. januára 2007, keď nariadenie nadobudne účinnosť. Z dôvodu **výnimky** podobnej výnimke, o ktorú požiadali maltské orgány, sa však do írčiny sa nebudú počas prechodného obdobia v trvaní piatich rokov prekladať všetky akty. **Prekladať sa budú len nariadenia prijaté spoločne Európskym parlamentom a Radou a korešpondencia s občanmi**.

DGT vytvorilo **prekladateľské oddelenie pre írsky jazyk**. Do leta 2006 sa začne **mediiinštitucionálne výberové konanie**.

Španielske regionálne jazyky:

V decembri 2005 uzatvorila Komisia so Španielskom administratívnu dohodu o používaní baskičtiny, katalánčiny a galícijčiny v Komisii. Dohoda vychádza zo záverov prijatých Radou v júni 2005, ktorými sa umožňuje v európskych inštitúciách používať regionálne jazyky, ktoré majú na časti územia členského štátu štatút úradných jazykov. **Španielska vláda ustanovila orgán** pre preklad z týchto troch jazykov do španielčiny a naopak.

5. Koľko *acquis communautaire* sa ešte musí preložiť a ako vyzerá súčasná situácia?

Za preklad predvstupového *acquis* do **bulharčiny a rumunčiny** sú zodpovedné prekladateľské oddelenia v príslušných krajinách. Konečné znenia sa po overení právnymi útvarmi Komisie, Rady a Európskeho parlamentu odošlú Úradu pre vydávanie úradných publikácií, ktorý ich uverejní v mimoriadnom vydaní úradného vestníka.

V priemere bolo doteraz do bulharčiny a rumunčiny preložených a zrevidovaných menej než **50 % dokumentov** tvoriacich *acquis*.

Až do ich uverejnenia v úradnom vestníku sú konečné znenia, overené jazykovými odborníkmi v oblasti práva v Rade a Komisii, sprístupnené na konzultáciu v elektronickej forme v právnej databáze EÚ Eur-Lex.

Primárna legislatíva je v **írčine** k dispozícii od vstupu krajiny v roku 1973. Za preklad zostávajúcej časti *acquis* do írčiny zodpovedá íraska vláda.

6. Akú časť z rozpočtu EÚ predstavujú náklady na preklady?

Pred rozšírením v roku **2003**, keď mala EÚ 379 miliónov obyvateľov, predstavovali ročné náklady na preklad za všetky inštitúcie EÚ **541 miliónov EUR**. Náklady na prekladateľskú činnosť DGT dosiahli 230 miliónov EUR. Príslušné ročné náklady na jedného občana predstavovali 1,45 EUR (všetky inštitúcie) a 0,60 EUR (len Komisia).

Na konci roka 2006, v ktorom uplynie prechodné obdobie po rozšírení z roka 2004, sa ročné náklady na preklad pre všetky inštitúcie, ktoré už pracujú v plnom nasadení, odhadujú na približne **800 miliónov EUR**, vrátane **300 miliónov EUR** pre DGT. Pri počte obyvateľov 453 miliónov to zodpovedá nákladom vo výške 1,76 EUR na jedného občana a 0,66 EUR na rok.

Náklady na preklad zahŕňajú náklady na mzdy, sociálne zabezpečenie, režijné a prevádzkové náklady, náklady na externé preklady, nie však náklady členských štátov na vzdelávanie a odbornú prípravu prekladateľov alebo na preklad *acquis*.

Predpokladá sa, že od **1. januára 2007**, keď sa Bulharsko a Rumunsko stanú členmi a írčina sa stane úradným jazykom, sa náklady na preklady pre všetky inštitúcie zvýšia o **približne 30 miliónov EUR**.

Viac informácií nájdete na:

http://europa.eu.int/comm/dgs/translation/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_en.html